ปาฐกถาพิเศษ
"คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทย : อุปสรรค ความพร้อมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต"

*ธานินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรี**

ท่านผู้เข้าร่วมประชุมที่เคารพ

ผมขอเริ่มจาก *"ท่านมองสถานการณ์ในประเทศไทยเป็นอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤตการณ์ในสังคมไทย"*

วิกฤตการณ์ต่างๆ ในสังคมไทยจากทุกภาคส่วนกับปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง

นับแต่ภาคการเมืองพบการฉ้อราษฎร์บังหลวงในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การสรรหาผลประโยชน์ทับซ้อนการฉ้อราษฎร์บังหลวงเชิงนโยบาย การบริหารราชการทุกระดับก็พบว่ามีการสมยอมกันในการประกวดราคาค่าก่อสร้าง การประมูลสั่งซื้อของไว้ใช้ในราชการ การซื้อตำแหน่งหน้าที่ในทางราชการ แม้กระทั่งเจ้าพนักงานเองก็กลับเป็นผู้ลุแก่อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและก่ออาชญากรรมขึ้นเสียเอง

แต่ที่สำคัญคือภาคประชาชนเอง ที่ส่วนใหญ่ยังขาดคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ คิดถึงแต่ประโยชน์เฉพาะหน้าที่ตนจะได้รับเท่านั้น พยายามหาทางใช้กฎหมู่แทนกฎหมาย มีการหลบเลี่ยงไม่เสียภาษีอากรจนกลายเป็นเรื่องธรรมดา ทั้งนี้รวมถึงส่วนหนึ่งของผู้ประกอบวิชาชีพอิสระต่างๆ ด้วย เช่น แพทย์ ทนายความ วิศวกร สถาปนิก ทันตแพทย์ และผู้ประกอบวิชาชีพอื่นๆ

การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

ถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของทุกภาคส่วนที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันเพื่อหาทางแก้ไขวิกฤตการณ์ในสังคมไทยโดยด่วนและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยนั้นจำเป็นต้องส่งเสริม การศึกษา ซึ่งไม่ใช่การศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก แต่ต้องเป็นการส่งเสริมการศึกษาในด้านคุณธรรมและจริยธรรม

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในนานาประเทศ

เมื่อพิจารณาจากประเทศที่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงน้อยแล้ว เราควรหันกลับมาพิจารณาว่าประเทศต่างๆ เหล่านั้นมีวิธีการอย่างไร ยกตัวอย่าง เช่น ประเทศอังกฤษ พบว่าทั้งนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างมีวินัยในทางการเมืองอย่างเคร่งครัดและเข้มงวด ความมีวินัยทางการเมืองพบได้จากกรณีของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในเรื่องการรับของขวัญ และกรณีรัฐมนตรีว่าการ

** ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรี ปาฐกถาพิเศษในการประชุมทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาพันธกรณีและความพร้อมในการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST CORRUPTION – UNCAC 2003) เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2551 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ กรุงเทพมหานคร*

สำหรับผู้ที่สนใจศึกษารายละเอียดและเอกสารอ้างอิงเกี่ยวกับเรื่องนี้ โปรดดูปาฐกถาเรื่อง "จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ" ของผมที่จัดพิมพ์โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2551

กระทรวงกลาโหมในเรื่องที่ทำให้ข้อมูลความลับของทางราชการรั่วไหล จากกรณีดังกล่าวทำให้รัฐมนตรีทั้ง 2 ท่าน ต้องลาออกจากตำแหน่งและไม่สามารถกลับเข้ามาในวงการเมืองได้อีกเลย และที่น่าสนใจมาก คือ การที่อังกฤษมีมาตรการทางสังคมที่รุนแรงกับผู้ที่กระทำผิดทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง มีการอบรมสั่งสอนเด็ก และเยาวชนของเขาในเรื่องคุณธรรมตั้งแต่ระดับอนุบาล โดยมีหลักคำสอนว่า *"ต้องเป็นเด็กดีก่อนเป็นเด็กเก่ง"* ซึ่งคติธรรมที่ใช้ในการสอนเด็กมีหลักง่ายๆ 7 ประการ ดังนี้

1. การพูดความจริง (Truth)
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty)
3. มีความระลึกในหน้าที่ (Sense of duty)
4. มีความอดกลั้น (Patience)
5. มีความเที่ยงธรรม (Fair play)
6. เอาใจเขามาใส่ใจเรา (Consideration for others)
7. มีเมตตาธรรม (Kindness)

คติธรรมทั้ง 7 ประการนี้ มีความหมายรวมกันเป็นคำเดียวในภาษาอังกฤษว่า "Integrity" และในภาษาอังกฤษเองคำว่า "Integrity" ก็มีหลายความหมายด้วยกัน[1] แต่ในที่นี้จะใช้คำว่า "Integrity" ในความหมายที่ว่า การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรม อันอาจเทียบเคียงได้กับคำว่า **"อวิโรธนัง"** ในทศพิธราชธรรมประการที่ 10 คือ "ความไม่คลาดธรรม"

คำว่า การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรมนี้ มีความหมายกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าคำว่า "ซื่อสัตย์สุจริต" (Honesty) เป็นต้นว่า ท่านเป็นผู้บังคับบัญชาของผม ท่านปฏิบัติตนทุกอย่างในกรอบของกฎหมายและศีลธรรม แต่ผมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากลับประพฤติตนนอกลู่นอกทาง กระทำการทุจริตประพฤติมิชอบด้วยประการต่างๆ ซึ่งท่านก็ทราบดี แต่ก็มิได้จัดการลงโทษผมทางวินัยหรือว่ากล่าวตักเตือนแต่ประการใด ท่านกลับเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ เพราะไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวหรือเกรงกลัวอิทธิพลมืดของผม ดังนี้ ก็ยังต้องถือว่าท่านซื่อสัตย์สุจริต เพราะท่านไม่เคยประพฤติตนนอกกฎหมายหรือศีลธรรม แต่จะถือว่าท่านยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรมไม่ได้ เพราะท่านรู้เห็นยินยอมให้ผมซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของท่านกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบต่างๆ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรมเท่านั้น

ศาสตราจารย์สตีเฟน แอล คาร์เตอร์ แห่งมหาวิทยาลัยเยล สหรัฐอเมริกา ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การที่บุคคลได้ชื่อว่าเป็นผู้มี "Integrity" หรือเป็นผู้ที่ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรม บุคคลนั้นจะต้องปฏิบัติครบถ้วน 3 ขั้นตอน คือ

1. สามารถในการแจกแจงว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก
2. กล้าที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง แม้จะต้องเสี่ยงต่อการเสียผลประโยชน์
3. ประกาศให้ผู้อื่นรู้ว่าตนเองตั้งใจกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรม

ลักษณะของสังคมไทยที่นำมาสู่การฉ้อราษฎร์บังหลวง

วิกฤตการณ์ในเมืองไทยทุกวันนี้ สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากลักษณะบางประการของสังคมไทยนั่นเอง ซึ่งลักษณะของสังคมไทยอันเป็นสาเหตุสำคัญที่นำมาสู่การฉ้อราษฎร์บังหลวง ก็คือ

1. มักซัดทอดความผิดพลาดต่างๆ ให้กับวัฒนธรรมตะวันตก
2. เลือกที่จะรับวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้ แต่ไม่ได้เลือกรับเอาสิ่งดีมาใช้เท่านั้น เช่น ความระลึกในหน้าที่ การทำงานอย่างเป็นระบบ ความตรงต่อเวลา กลับไม่ได้รับมาใช้
3. อยากได้ในสิ่งที่เราไม่มีสิทธิที่จะได้โดยชอบ

---

[1] *ความหมายอื่นของคำว่า "INTEGRITY" มีเช่น บูรณภาพ เช่น บูรณภาพแห่งอาณาเขต อีกความหมายหนึ่งคือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน*

4. นิยมลัทธิเอาอย่างเห็นผู้อื่นทำได้ก็จะทำบ้าง

5. ห่างไกลคำสอนของศาสนา มีแต่การนับถือศาสนาเพียงในนามเท่านั้น

6. ขาดการฝึกอบรมในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่มีตำราและหลักสูตรในด้านคุณธรรมและจริยธรรม การศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาก็ไม่มีการเรียนการสอนในเรื่องนี้อย่างจริงจัง จึงขาดจิตสำนึกที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเฉพาะตัวหรือเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์

ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงนับเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก นานาประเทศจึงได้ให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหานี้แก่บรรดาประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย โดยให้การสนับสนุนทั้งในด้านการศึกษา การสาธารณสุข และการบริหารราชการแผ่นดิน ต่อมาได้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระที่เรียกว่า "Transparency International" (TI) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเบอร์ลิน เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนของโลก โดยให้ความร่วมมือกับรัฐบาลประเทศต่างๆ ในการวางแผนเพื่อขจัดปัญหาฉ้อราษฎร์บังหลวง Transparency International ได้ทำการสำรวจข้อมูลเรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวง ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยมีคณะทำการสำรวจวิจัยและส่งข้อมูลไปวิเคราะห์ประมวลผลที่กรุงเบอร์ลิน และจัดลำดับการให้คะแนนประเทศที่มีความโปร่งใสมากที่สุดได้คะแนนเต็ม 10 ส่วน ประเทศที่มีความโปร่งใสน้อยที่สุดได้คะแนน 0

ผลการสำรวจ ประจำปี 2551 ซึ่งสำรวจข้อมูลจาก 180 ประเทศทั่วโลก ปรากฏว่าประเทศที่มีระดับคะแนนความโปร่งใสใน 5 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศเดนมาร์ก นิวซีแลนด์ สวีเดน สิงคโปร์ ฟินแลนด์ และสวิตเซอร์แลนด์ ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีคะแนนอยู่ใน 5 อันดับสุดท้าย ได้แก่ อาฟกานิสถาน ไฮติ อิรัก พม่า และโซมาเลีย

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลของประเทศอื่นๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ เยอรมนี (ลำดับที่ 14) อังกฤษ (ลำดับที่ 16) ญี่ปุ่น (ลำดับที่ 18) สหรัฐอเมริกา (ลำดับที่ 18) ฝรั่งเศส (ลำดับที่ 23) มาเลเซีย (ลำดับที่ 47) และจีน (ลำดับที่ 72)

แล้วท่านทราบไหมว่า ประเทศไทยอยู่ลำดับที่เท่าไรในจำนวน 180 ประเทศ ? ประเทศไทยเราอยู่ในลำดับที่ 80 โดยประเทศเพื่อนบ้านของเรา ได้แก่ เวียดนามอยู่ในลำดับที่ 121 อินโดนีเซียอยู่ในลำดับที่ 126 และฟิลิปปินส์อยู่ในลำดับที่ 141 โดยคะแนนของประเทศไทยย้อนหลังไป 2 ปีที่แล้วนั้น ประเทศไทยได้คะแนน 3.6 ก่อนที่จะลดลงมาเป็น 3.3 และในปีสุดท้ายมีคะแนนอยู่ที่ 3.5

นี่เป็นสถานการณ์ฉ้อราษฎร์บังหลวงของประเทศไทยในสายตาของ Transparency International

เราควรทำอย่างไร และจะสอนลูกหลานเยาวชนของเราอย่างไร

ท่านคงจะเคยได้ยินคำสอนที่ว่า

"ลูกเอ๋ย ขอให้ลูกตั้งอกตั้งใจเรียนให้ดี ต่อไปจะได้เป็นใหญ่เป็นโต เป็นเจ้าคนนายคน มีอำนาจวาสนา มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ เป็นที่พึ่งพาของพ่อแม่พี่น้องและลูกหลานต่อไปได้"

คำสอนนี้ไม่มีอะไรผิด แต่ขาดหัวใจสำคัญของการสอนที่ว่า การได้มาซึ่งลาภ ยศ สรรเสริญ และความสุขนั้นควรได้มาอย่างไร ซึ่งเราไม่ได้สอนว่าสิ่งเหล่านี้ต้องได้มาโดยความถูกต้องและชอบธรรมเท่านั้น แต่ทั้งนี้ก็ไม่ใช่ว่าคนไทยปราศจากคุณธรรมและจริยธรรมเสียเลย เรามีปูชนียบุคคลที่ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง และชอบธรรมเป็นจำนวนมากมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว เช่น พันท้ายนรสิงห์ยอมถูกประหารชีวิต เพื่อไม่ให้เสื่อมเสียแก่ราชการแผ่นดิน และกฎมณเฑียรบาล แม้จะได้รับพระราชทานอภัยโทษหรือแม้กระทั่งพระเจ้าเสือรับสั่งให้ปั้นรูปดินเหนียวขึ้นมาเพื่อประหารชีวิตแทนก็ไม่ยอม

ตัวอย่างนี้เรียกได้ว่าเป็น INTEGRITY ขั้นสูงสุดแล้ว บุคคลสำคัญในรุ่นต่อมาก็มี เช่น ฯพณฯ พระยาอรรถการีย์นิพนธ์ ฯพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ และท่านอื่นๆ อีกมากมาย แต่น่าเสียดายที่เราไม่มีการรวบรวมประวัติบุคคลเหล่านี้ไว้ให้เป็นที่ปรากฏแพร่หลายเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีต่อไป ในวงการวิชาชีพก็เช่นกัน เราควรจะมีการยกย่องบุคคลที่ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรมที่เด่นเป็นพิเศษและได้ช่วยเหลือราชการหรือสร้างคุณประโยชน์ใหญ่หลวงให้แก่แผ่นดิน เพื่อเป็นแบบอย่างแก่คนรุ่นหลังต่อไป

เราควรเปลี่ยนความคิดในการฝึกอบรม โดยดูว่าคติธรรมที่ควรสอนมีอะไรบ้าง เราไม่ได้เอาอย่างคติธรรมของอังกฤษเท่านั้น หากแต่นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการประมวลเป็นคติธรรมสำหรับเด็กไทย โดยเพิ่มเติมอีก 5 ประการ เพื่อให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตไทย คือ :

8. ความกตัญญูกตเวที (Gratitude)
9. ความสุภาพนุ่มนวล (Politeness)
10. ความเคารพต่อผู้มีอาวุโส (Respect for elders)
11. การรักษาคำพูด (Promise)
12. มีจิตสำนึกสาธารณะและเสียสละเพื่อส่วนรวม (Public Conscience)

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 77 ได้มีการวางมาตรฐานในเรื่องของจริยธรรมและคุณธรรมไว้แล้ว แต่มีจุดอ่อน คือ ไม่มีสภาพบังคับหรือบทลงโทษ ซึ่งการจะผลักดันให้ได้ผลจะต้องมีสภาพบังคับหรือบทลงโทษ ไม่ใช่เพียงแค่การกล่าวตักเตือนเท่านั้น เช่น ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. 2542 และประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการ พ.ศ. 2545 ซึ่งไม่มีบทลงโทษ มีเพียงการตักเตือน ตำหนิ หรือประณามเท่านั้น ผิดกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอังกฤษ ซึ่งมีบทลงโทษ เริ่มตั้งแต่การว่ากล่าวตักเตือนไปจนถึงการไล่ออกจากสมาชิกภาพ และรัฐสภาของอังกฤษยังทำหน้าที่เป็นศาล พิจารณาคดีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเขาทำผิดวินัยหรือผิดจริยธรรม โดยมีอำนาจพิพากษาจำคุกได้

แต่อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้มีมาตรา 279 บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องมีการกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำผิดด้วย การฝ่าฝืนความผิดตามประมวลจริยธรรมถือเป็นความผิดทางวินัย โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิดและอาจเป็นเหตุให้ถูกถอดถอนจากตำแหน่งได้

การฉ้อราษฎร์บังหลวง

การซื้อสิทธิขายเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวงอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสร้างความหายนะอย่างใหญ่หลวงให้แก่บ้านเมือง ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ดังที่เรากำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ ขอให้เรามาพิเคราะห์กันว่าวิกฤตการณ์ทางการเมืองนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร ผลของการซื้อสิทธิขายเสียงโดยมิชอบในรูปแบบต่างๆ มีประการใด และทางแก้ไขที่ควรได้รับการพิจารณามีประการใดบ้าง

ความจริงการซื้อสิทธิขายเสียงเลือกตั้งนั้นมีมานานแล้ว แต่ก็ไม่มียุคใดสมัยใดที่มีการซื้อสิทธิขายเสียงเลือกตั้งกันมากมายเท่ากับช่วงระยะเวลา 7 - 8 ปีที่ผ่านมานี้ ซึ่งนอกจากจะมีการซื้อขายสิทธิเลือกตั้งกันโดยตรงอย่างกว้างขวางเกือบทุกเขตแล้ว ยังมีการชี้ชวนประชาชนให้สนใจในระบบประชานิยมของพรรคการเมืองที่หาเสียงโดยให้สิทธิประโยชน์แก่ประชาชนจนเกือบจะเรียกได้ว่าเป็นการแจกเงิน เช่นให้ประชาชนได้กู้เงินเพื่อเป็นการลงทุนทำมาหากิน ซึ่งผู้กู้ก็มิได้ใช้เงินกู้ในการสร้างทางทำมาหากินเลย

หากแต่นำไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เช่น ซื้อรถจักรยานยนต์ หรือโทรศัพท์มือถือ และแทนที่จะให้การชี้แนะหรือฝึกอบรมการสร้างตนเองให้แก่ประชาชนพร้อมทั้งติดตามการใช้เงินกู้ไปด้วยว่าใช้จ่ายไปตรงตามวัตถุประสงค์ที่ให้กู้หรือไม่ กลับกลายเป็นการมอมเมาและสร้างภาระหนี้สินให้แก่ประชาชน

เมื่อพรรคการเมืองเหล่านี้ได้คะแนนเสียงจากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จนได้คะแนนเสียงในรัฐสภาท่วมท้น ก็ย่อมมีอำนาจที่จะใช้งบประมาณแผ่นดินทุ่มเทหาคะแนนเสียงเพิ่มเติมจากระบบประชานิยมมากขึ้นอีก โดยที่ประเทศชาติไม่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ไม่มีโอกาสพัฒนาไปในทางสร้างสรรค์และยั่งยืน ประชาชนผู้สนับสนุนระบบนี้ก็ได้สิทธิประโยชน์เฉพาะหน้าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีหนี้สินพอกพูนขึ้นเพราะถูกชักจูงให้เห็นดีเห็นชอบกับระบบประชานิยมและลาภมิควรได้ที่ได้รับเฉพาะหน้าเท่านั้น

น่าเสียดายเงินทองของแผ่นดินที่เอาไปใช้ตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ น่าเสียดายเวลาและโอกาสที่คนในท้องถิ่นซึ่งยากไร้จะได้เรียนรู้และตั้งตัวได้

สมาชิกรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จะถือว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญไม่ได้ เพราะการได้มาซึ่งสมาชิกภาพของบุคคลเหล่านั้นได้มาด้วยการซื้อสิทธิขายเสียงจึงเป็นเสียงของ “ทาสน้ำเงิน” หรือ “อำนาจเงิน” ซึ่งมาจากเงินที่ไม่ปรากฏที่มา หรือมาจากส่วนหนึ่งของงบประมาณแผ่นดินที่จ่ายโดยมิชอบ สมาชิกรัฐสภาเหล่านี้ไม่มีความชอบธรรมเลยที่จะเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งประเทศ แม้กระนั้นก็ตาม ประชาชนส่วนหนึ่งก็ยังนิยมชมชื่นบุคคลเหล่านี้อยู่ และให้อภัยในการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ โดยเห็นว่าขอให้มีผลงานบ้างก็แล้วกัน จะกินโกงบ้างก็ไม่เป็นไร และถ้าให้ฉันมีส่วนได้ประโยชน์บ้างก็ยิ่งดี

การฉ้อราษฎร์บังหลวงนับเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองแต่ถ้าจะพิเคราะห์กันให้ถึงแก่นแล้ว คงต้องยอมรับว่าการฉ้อราษฎร์บังหลวงมิใช่เป็นสาเหตุสำคัญเพียงเหตุเดียวที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองขึ้น หากแต่ยังมีเหตุอื่นอีกที่พัวพันอยู่กับการฉ้อราษฎร์บังหลวงที่รุมเร้าให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองขึ้นอย่างรุนแรง เหตุดังกล่าวได้แก่การที่บุคคลผู้ไม่มีความชอบธรรมที่จะเป็นผู้แทนของประชาชนเหล่านี้พยายามจะทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการใช้วาจาจาบจ้วง ก้าวร้าว และหมิ่นพระบรมเดชานุภาพด้วยประการต่างๆ ทั้งโดยเปิดเผยและทางลับ มุ่งหมายที่จะล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และจะนำระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐอันมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศเข้ามาแทน ทั้งยังต้องการแบ่งแยกดินแดนประเทศไทยส่วนหนึ่งออกไปเป็นรัฐอิสระ มีความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อนิรโทษกรรมให้พรรคพวกของตนที่ถูกพิพากษาว่าทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้งและถูกตัดสิทธิทางการเมืองคนละ 5 ปี รวมทั้งพยายามจะหาทางให้พวกพ้องของตนที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดฐานฉ้อราษฎร์บังหลวงพ้นความรับผิดทางอาญา สาเหตุสำคัญเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยรุมเร้าที่ก่อให้เกิดแรงต่อต้านอย่างหนักและต่อเนื่องในหมู่ประชาชนทั่วไปพฤติกรรมทางการเมืองดังกล่าวยังผลให้เกิดความขัดแย้งและแตกแยกอย่างรุนแรงขึ้นในสังคม และเกิดความวุ่นวายต่างๆ ตามมาจนแทบจะกลายเป็นการจลาจล

เมื่อมองดูสถานการณ์ที่เป็นอยู่ แทบจะเป็นการพ้นวิสัยที่จะแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมืองซึ่งลุกลามไปเป็นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงด้วยอีกทางหนึ่ง มีบุคคลหลายฝ่ายมุ่งไปในทางแก้ไขด้วยการปฏิวัติ ซึ่งก็ยังมีข้อทักท้วงที่มีน้ำหนักอยู่เป็นอันมากว่าจะเป็นเรื่องหนีเสือปะจระเข้เสียมากกว่า เพราะไม่มีผู้ใดรับรองได้ว่าเมื่อปฏิวัติแล้วจะแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์นี้ได้อย่างไร ใครจะมาเป็นผู้รับผิดชอบ หรือถึงแม้เป็นคณะบุคคลก็จะไว้วางใจได้เพียงใด มีแผนการที่แน่นอนและน่าเชื่อถือเพียงใด และ

ก็ไม่แน่ว่าจะแก้ไขวิกฤตการณ์นี้ได้สำเร็จ การปฏิวัติที่ผ่านมา หลายครั้งก็ยังไม่อาจแก้ไขปัญหาเหล่านี้ของบ้านเมืองได้อย่างจริงจัง แต่ในขณะเดียวกันเราก็ไม่ควรดูดายต้องขวนขวายหาทางแก้ที่ดีที่สุดในภาวะที่เลวร้ายที่สุดนี้ต่อไป

ทางที่น่าพิจารณาทางหนึ่ง คือ ต้องมีการรณรงค์อย่างแข็งขันและต่อเนื่องถึงผลร้ายของการซื้อสิทธิขายเสียง ต้องพยายามเข้าให้ถึงประชาชนทุกหมู่เหล่า รวมทั้งครอบครัวด้วย ให้ประชาชนได้ตระหนักในความผิดพลาดของพฤติกรรมและนโยบายของนักการเมืองดังกล่าว และให้ระลึกในหน้าที่ที่ทุกคนพึงมีในฐานะพลเมืองดี บางครั้งบุตรหลานอาจช่วยเหนี่ยวรั้งให้บิดามารดาคล้อยตามบุตรหลานได้ด้วย ทั้งยังเป็นการปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองและทางอื่นแก่คนรุ่นหนุ่มสาวอีกทางหนึ่งด้วย ส่วนหัวใจของคำสอนควรถือตามที่มีพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์หนึ่งที่ว่า:

"...การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้..."

การจะสรรหาคนดีเข้าสู่รัฐสภานั้นไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ละคนต้องใช้วิจารณญาณของตนเองประกอบกับความเห็นของบุตรหลานในครอบครัวเลือกผู้ที่ตนเห็นว่าดีจริง ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม เข้าไปเป็นผู้ปกครองบ้านเมือง และต้องคอยติดตามการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้แทนราษฎรของเขาตลอดเวลา หากปรากฏว่ามิได้ทำหน้าที่ของตนก็ต้องตักเตือน ถ้าหากเป็นเรื่องทุจริตประพฤติมิชอบก็ต้องหาทางให้เขาพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ไปตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญ

การที่จะให้ประชาชนคนเดินถนนคิดได้ตัดสินใจได้ในทางที่ถูกที่ควร ก็ต้องมีการรณรงค์เรื่องจริยธรรมของประชาชนด้วย ซึ่งต้องอาศัยเวลายาวนานในการที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของแต่ละบุคคล จำเป็นต้องมีแผนรณรงค์ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น มีการจัดตั้งแผนพัฒนาจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องเป็นการรณรงค์ที่มีแผนปฏิบัติการที่รัดกุมและมีแกนนำที่เป็นตัวอย่างที่ดี เป็นทั้งแรงดลใจและแรงผลักดันให้การรณรงค์สัมฤทธิผล ทั้งวิธีการที่ให้บุตรหลานซึ่งอยู่ในวัยเรียนได้มีบทบาทออกความคิดเห็นด้วยน่าจะได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลของการรณรงค์เป็นระยะๆ ด้วย การรณรงค์ดังกล่าวต้องอาศัยผู้นำที่เข้มแข็งซึ่งก็คงไม่พ้นภาระของรัฐบาลเป็นแน่แท้ แต่ถ้าหากรัฐบาลมีฝ่ายที่มาจากการเลือกตั้งโดยมิชอบร่วมอยู่ด้วยก็คงยากที่ทำให้สำเร็จได้โดยปราศจากอุปสรรค พร้อมกันกับที่มีการรณรงค์ให้เลือกคนดีเข้าไปปกครองบ้านเมืองแล้ว ทาง ก.ก.ต. ก็ต้องเข้มงวดในด้านการควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรมอย่างยิ่งด้วย

เพื่อป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งระดับชาตินั้น สมควรตรากฎหมายขึ้นตัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกรัฐสภาที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดแล้วว่าทุจริตในการเลือกตั้ง มิให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกรัฐสภาตลอดชีวิต บางท่านอาจเห็นว่าเป็นกฎหมายที่รุนแรงเกินไป แต่ถ้าพิจารณาให้ถี่ถ้วนแล้วจะเห็นว่า บุคคลเหล่านี้ไม่ควรมีโอกาสกลับมาฉ้อราษฎร์บังหลวงอีกต่อไป มิฉะนั้นการปราบปรามเรื่องทุจริตในการเลือกตั้งคงจะไม่ได้ผลดี เพราะคนที่มีมลทินยังคงวนเวียนอยู่ในวงการรัฐสภาต่อไปอีกอย่างไม่รู้จบ

ถ้าปฏิบัติตามข้อเสนอแนะเหล่านี้ น่าจะได้ผลไปในทางที่จะมีการซื้อสิทธิขายเสียงน้อยลงเป็นลำดับ แม้ว่าจะเป็นวิถีทางที่ต้องอาศัยเวลายาวนานก็ตาม

เมื่อพูดถึงการฉ้อราษฎร์บังหลวงเรามักจะคิดถึงเรื่องข้าราชการรับสินบาทคาดสินบน แต่เรากลับมองข้ามผู้ฉ้อราษฎร์บังหลวงรายใหญ่ไป ซึ่งก็คือประชาชนนั่นเองอันเป็นกลุ่มใหญ่ที่ทำการฉ้อราษฎร์

บังหลวงมากที่สุด โดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงไม่เสียภาษีรายได้ของแผ่นดินประมาณ 96-97 เปอร์เซ็นต์เป็นรายได้ที่มาจากการเก็บภาษีอากร ในปี พ.ศ. 2538 กรมสรรพากร รายงานว่า เก็บภาษีอากรได้ 54.6 เปอร์เซ็นต์ของที่ควรจะเก็บได้ แต่ในขณะเดียวกันการสำรวจของคณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการสนับสนุนของกระทรวงการคลังพบว่า ในปีนั้นสามารถเก็บภาษีได้จริงเพียง 39.5 เปอร์เซ็นต์ โดยอ้างเหตุผลว่ามีผู้ที่อยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษี 11.9 ล้านคน แต่ผู้ที่ยื่นเสียภาษีจริงมีเพียงแค่ 4.7 ล้านคนเท่านั้น มีจำนวนที่ขาดหายไปถึง 7.2 ล้านคน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมีกฎหมายใหม่ คือ พระราชบัญญัติการบัญชี ซึ่งกำหนดให้สภาวิชาชีพบัญชีมาช่วยควบคุมในด้านภาษีอากร ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรับผิดชอบกฎหมายใหม่ และสถาบันใหม่นี้ควรจะมีบทบาทในการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีได้มากในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามยังมีค่านิยมซึ่งไม่น่านิยมของนักธุรกิจส่วนหนึ่งที่ไปชื่นชมบุคคลผู้สามารถหลีกเลี่ยงภาษีได้มากและเอาอย่าง จึงต้องแก้ไขในเรื่องค่านิยมนี้ และปลูกฝังให้มีคุณธรรมเพียงพอที่จะแบ่งแยกได้ว่าอะไรที่รัฐควรจะได้ โดยนึกถึงผลประโยชน์ของแผ่นดินเป็นหลักสำคัญ ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลายาวนานในการแก้ไข

การแก้วิกฤตการณ์ทางสังคมในเรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวง

การแก้ไขมาตรการต่างๆ ผู้คนทั่วไปมักจะคิดกันว่าปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงจะต้องแก้ไขโดยกฎหมายเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่อันที่จริงกฎหมายมิใช่เป็นยาครอบจักรวาลรักษาโรคของสังคมได้ทุกโรค กฎหมายไม่อาจแก้ไขพฤติกรรมชั่วร้ายหรืออุปนิสัยเลวร้ายของบุคคลได้ กฎหมายทำได้เพียงอย่างเดียว คือ ลงโทษผู้กระทำความผิดเท่านั้น แม้กระนั้นก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเสมอไป เพราะไม่สามารถจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับพยานหลักฐาน ซึ่งบางครั้งพยานสูญหาย พยานกลับใจ หรือถูกฆ่าตัดตอน เป็นต้น ถึงอย่างไรก็ตาม มาตรการทางกฎหมายก็ยังจำเป็นต้องมีอยู่ แต่ต้องมีมาตรการอื่นมาเสริมมาตรการทางกฎหมายด้วย เนื่องจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็เป็นเรื่องของจิตใจ กิเลสของบุคคล ดังนั้น เมื่อเป็นเรื่องจิตใจแล้ว การแก้ก็ต้องแก้ที่จิตใจ ขอเสนอให้ใช้หลัก **"หิริโอตัปปะ"** คือ ความละอายต่อการกระทำความชั่วเพราะเกรงกลัวต่อบาปอันเป็นมาตรการทางจิตใจ แก้ไขทางจิตใจ โดยมีสภาพบังคับ คือ กฎแห่งกรรม ผู้ใดทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่ว ก็ย่อมเป็นไปตามกรรมนั้น แต่การที่คนไม่เชื่อถือเรื่องกฎแห่งกรรมก็เพราะว่ากรรมนั้นไม่ได้ส่งผลทันตาเห็น การฝึกฝนอบรมทางจิตใจนี้ต้องใช้เวลาเช่นเดียวกับการแก้ไขปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงที่ต้องค่อยๆ แก้ไข ไม่ใช่ทำได้ในวันพรุ่งนี้

นอกจากจะต้องอาศัยหลักหิริโอตัปปะและกฎแห่งกรรมแล้ว จำเป็นต้องมีการรณรงค์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการวางแผนพัฒนาสังคม กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการฝึกอบรมบุคคลประเภทต่างๆ ตามความเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้และสิ่งแวดล้อมในสังคม และยังต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหารในทุกระดับ ประชาชนและตัวของเราเองที่พร้อมจะเป็นแบบอย่างสำหรับบุตรหลานและบุคคลอื่นปฏิบัติตาม

การกำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นวาระแห่งชาติ

เพื่อการแก้ไขวิกฤตการณ์ในสังคมไทย ขอเสนอแนะในที่นี้บางประการ คือ:

ประการแรก จัดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นวาระแห่งชาติ มุ่งเน้นการยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม และปลูกจิตสำนึกสาธารณะเพื่อการนี้

ประการต่อมาคือ การจัดทำคู่มือจริยธรรมในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ตลอดจนคู่มือจริยธรรมสำหรับประชาชนทั่วไป

และประการสุดท้าย จัดทำแผนพัฒนาในสังคมทุกระดับ และส่งเสริมการจัดตั้งและขยายกิจการขององค์การพัฒนาจริยธรรม เช่น ศูนย์คุณธรรมของสำนักงานบริการและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อรองรับแผนพัฒนาจริยธรรมในสังคมทุกระดับ โดยให้มีการระดมความคิดเห็นจัดสัมมนาร่วมกันเพื่อติดตามตรวจสอบผลการพัฒนาในด้านจริยธรรมเป็นระยะๆ ไป และควรมีระบบประเมินผลการพัฒนาจริยธรรมเป็นประจำด้วย

ในเรื่องวาระแห่งชาตินี้ ผมมีข้อสังเกตบางประการ คือ วาระแห่งชาตินี้เป็นเรื่องสำคัญระดับชาติ ซึ่งต้องมีการปฏิบัติตามวาระอย่างแข็งขัน จริงจัง และต่อเนื่อง โดยต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาล แต่ตามสภาวการณ์ที่ผ่านมาคงจะเป็นที่ยอมรับกันได้ว่า แม้เรื่องการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง บางรัฐบาลอาจส่งเสริมอย่างจริงจัง แต่บางรัฐบาลอาจไม่สนับสนุนเลย หรือสนับสนุนอย่างเสียไม่ได้ เพราะอาจจะไปขัดต่อผลประโยชน์ของบุคคลในคณะรัฐบาลก็เป็นได้ การพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมดูเหมือนจะลดน้อยถอยลงเป็นลำดับ และจุดอ่อนในวงการเมืองของเราอีกประการหนึ่ง ก็คือ ไม่มีการยอมรับผลงานที่ดีเด่นที่รัฐบาลก่อนๆ ทำไว้ มีแต่จะเริ่มงานใหม่ๆ และละทิ้งงานเก่าที่ควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพราะรัฐบาลใหม่กลัวจะถูกกล่าวหาว่าไม่มีความรู้ความสามารถ ดีแต่เอางานของรัฐบาลเก่าๆ มาทำต่อเท่านั้น ค่านิยมในวงการเมืองไทยยังเป็นอยู่อย่างนี้ ประชาชนมองข้ามความต่อเนื่องของโครงการสำคัญระดับชาติไป เราจึงไม่มีโครงการใหญ่ที่พัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง และมีแต่โครงการเฉพาะหน้าแทบทั้งสิ้น เรื่องนี้จะโทษรัฐบาลฝ่ายเดียวก็ทำไม่ได้เต็มที่นัก เพราะเขาเกรงว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน จึงอาจต้องแก้ไขค่านิยมของประชาชนด้วยว่า ประเทศไทยเรายังต้องการโครงการสำคัญที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วย มิฉะนั้นโครงการวาระแห่งชาติเพื่อการป้องกันการทุจริตนี้ก็คงจะล่มสลายไปเหมือนโครงการสำคัญอื่นๆ ในชั่วระยะเวลาอันสั้นเท่านั้น

ทางแก้ไขที่น่าพิจารณาทางหนึ่ง คือ กำหนดโครงการนี้ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติด้วย ซึ่งความจริงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 ซึ่งเป็นฉบับที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ก็ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการรณรงค์เรื่องคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐและเอกชนอยู่แล้ว แต่ไม่ค่อยสัมฤทธิ์ผล เกรงว่าคงเป็นเพราะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ว่านี้เป็นนามธรรมมาก ยากแก่การปฏิบัติตามประการหนึ่ง ประการที่สองคือ ไม่มีการเน้นความสำคัญและความเร่งด่วนของแผนแต่ละแผน และประการสุดท้าย แผนพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งถือเป็นการปฏิบัติการภายในของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะบางรัฐบาลก็ไม่เคยปฏิบัติตามแผนเหล่านี้ด้วยซ้ำไป ไม่มีมาตรการการตรวจสอบหรือประเมินผลใดๆ จากฝ่ายนิติบัญญัติ ทั้งๆ ที่การปฏิบัติการตามแผนดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศในระยะยาว ซึ่งน่าจะต้องแก้ไขแนวความคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใหม่ โดยกำหนดให้แผนเหล่านี้ได้รับความยินยอมและเห็นชอบ พร้อมทั้งความร่วมมือจากฝ่ายนิติบัญญัติด้วย จึงควรจะต้องผ่านกระบวนการตราเป็นพระราชบัญญัติ ซึ่งจะทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีผลใช้บังคับเช่นเดียวกับกฎหมาย ด้วยวิธีการนี้น่าจะทำให้วาระแห่งชาติเรื่องนี้มีการพัฒนาตามแผนได้อย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเปลี่ยนรัฐบาลไปกี่ชุดก็ตาม

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003

ที่สำคัญที่เรามาประชุมกันในวันนี้เพื่อพิจารณาอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 หรือ United Nations Convention against Corruption - UNCAC 2003 ซึ่งอนุสัญญาฉบับนี้ มีเนื้อหาครอบคลุมมาตรฐาน มาตรการ และกฎเกณฑ์ในการต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นระบบ โดยมาตรการป้องกันการทุจริตนั้น มีการกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาและมีการบังคับใช้ตามกฎหมาย กำหนดให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และให้ความช่วยเหลือกันในการบังคับใช้กฎหมาย กำหนดให้มีมาตรการในการติดตามทรัพย์สินคืน ข้อกำหนดเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีมาก น่าส่งเสริม ในขณะนี้มีประเทศต่างๆ ที่ลงนามเป็นภาคีแล้ว รวมทั้งประเทศไทยด้วย จำนวน 92 ประเทศ แต่ประเทศไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบัน การเข้าเป็นภาคีสมาชิกนั้นเป็นประโยชน์กับประเทศไทยอย่างยิ่ง แม้ว่าจะต้องมีการจัดตั้งหรือว่าปรับโครงสร้างขององค์กรต่างๆ ที่มีอยู่แล้วเพื่อปฏิบัติตามอนุสัญญาก็ตาม หรือแม้จะต้องมีการร่างกฎหมายใหม่ รวมทั้งแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา เช่น การเพิ่มเติมในหมวดที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การร่างกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

นอกจากนั้นประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับอีกประการหนึ่ง คือ การฉ้อราษฎร์บังหลวงของเราในปัจจุบันมีส่วนพัวพันกับธุรกรรมระหว่างประเทศเป็นอันมาก โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการฉ้อราษฎร์บังหลวงทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และการที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาตินั้น เราควรจะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในทุกวิถีทาง เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตร่วมกัน

เมื่อพูดถึงความพร้อมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ผมคิดว่าแม้จะมีอุปสรรคอยู่มาก แต่เราน่าจะก้าวผ่านไปได้ ถ้าเราได้คนดีมีความรู้ความสามารถมารับผิดชอบในภารกิจสำคัญด้านนี้ ทั้งมีระบบบริหารจัดการที่ดี มีความมุ่งมั่น ไม่เห็นแก่หน้าผู้ประพฤติมิชอบไม่ว่าจะเป็นใคร กับทั้งมีโอกาสทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผมเชื่อว่า ป.ป.ช. ชุดปัจจุบันก็กำลังดำเนินการอยู่แล้ว โดยรัฐธรรมนูญก็เอื้ออำนวยให้ เพียงแต่อาศัยเวลาที่ยาวนาน เพราะเป็นเรื่องที่จะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของประชาชน ซึ่งการปรับเปลี่ยนนั้นจำเป็นต้องพัฒนาและสร้างค่านิยมใหม่ขึ้นมา

เพราะฉะนั้น ในเรื่องการแก้ไขปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ว่าในประเทศเราเองหรือต่างประเทศ ต้องอาศัยระยะเวลายาวนาน แต่แม้จะยาวนานเพียงใดก็ต้องทำ ทำทุกทาง ทั้งการอาศัยเวลาและกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ

ท้ายนี้ผมขออัญเชิญพระบรมราโชวาทองค์หนึ่งซึ่งพระองค์ท่านรับสั่งว่า:

"เราต้องกล้าและบากบั่นในสิ่งที่เราทราบว่าเป็นความดี ความถูกต้อง และเป็นธรรม ถ้าเราร่วมมือกันจริงๆ ผลของความดีก็จะบังเกิดมากขึ้นๆ ซึ่งจะช่วยค้ำจุนส่วนรวมมิให้เสื่อมลงไปและฟื้นฟูให้ดีขึ้นเป็นลำดับ"

ขอบคุณครับ